

Historian om Onslundaren.

Den bäst bevarade torpruinen i våra bygder ligger på f.d. Slagtoftas utmarker nästan så långt man kan komma mot vildmarkerna och mossarna vid Mjälaströ och Boddahus. Vem var nu mannen som bott i torpet, ingen vet hans namn var, rent allmänt kallades han för Onslundaren, men det var hans tidigare hemort som gav honom detta namn. Det står i husförhörslängderna att han inflyttade till Hörby socken 1865 från Ödved men ej fått hemortsrätt där på grund av, att han varit obemedlad. En mycket vanlig orsak på den tiden. Han flyttade nu till Hörby med fru och tre barn och fick troligt vis arbete på Slagtoftagården samt rätt till att bruka några tunnland obruten jord i det värsta stenhiet på nämnda gårds utmark. Men minnet av honom finns kvar i form av den bäst bevarade ruinen från denna tid synnerligen välgjord och så väl kilad att murarn och spisen fortfarande är intakta efter 126 år. I omgivningarna nedåt Fulltofta finns många ruiner men inte alls i det skicket som Onslundarens ställe, som kanske byggts ovanpå ett tidigare torp från slutet på 1600 eller början på 1700 talet. Det är med verklig vördnad som man närmar sig ruinen, huset är inte stort, på den östra gaveln kan man se var rummet har legat, det har inte varit stort och har varit avskilt från köket med en vägg varifrån har suttit en dörr, kanske för att hålla värmen kvar i köket på vintern. Här står spisen den öppna med en kraftig skorsten och en kraftig ekstock som fortfarande håller den intakt. Mitt emot köket var även en dörr som troligen lett till en äldre förstuga, mot väster har funnits ett stall med plats för en ko ett ungnöt eller en gris. Detta blev emellertid nerkört av för en tid sedan av en stor mastodont till skogsmaskin, som det var svårt att svänga med och då var det lättare att köra över den delen av huset. (Den ena handen vet ej vad den andra gör.) Stugan ligger i sin södra del nedgrävd i backen och kunde med lite god vilja restaurerats. Onslundaren slutade sitt liv i Slagtofta 1906. Hans hustru var född i Onslunda den 13/1 1823 och kom enligt husförhörslängderna till Hörby församling 1865 och då från Ödveds socken.

Sonen Anders var fästad som dräng på Slagtoftagården till 1870. Varefter han efter en kort sejour i Fulltofta utvandrade till Bornholm 1872. Dottern Christina begär samtidigt utflyttning till Fulltofta Och sonen Håkan flyttade till en annan plats inom Hörby församling år 1879, men var kan inte avgöras.

Vad som förefaller egendomligt är vad som orsakade sprängningen av familjen. Innan var han inhyt i något hus som andra ägde och detta vid endast 41 års ålder. orsaken till detta skall vara enligt folkmun, att han varit ute hos fiskaren i Fulltofta och där fått några stora Pjön (mörtar) med sig hem. Så fort han var innan för dörren skar han upp fiskarna och satte eld i spisen, samt lade fisken på stekjärnet. Då ser han att vattnet i spannen är slut han tar spannen och går till den lilla brunnen som han grävt i mosskanten, men på återvägen ser han att halmtaket står i ljusan låga. Detta sker 1870 och kan vara en av orsakerna att familjen sprängdes. 1893 dog hans kvinna och gubben började även att bli gammal och sjuk. Efter att ha legat på Hörby lasarett en tid slutade han sina dagar, efter ett hårt och strävsamt liv.

Under nöddåren 1867-68 utförde dessa människor ett s.k. nödhjälpsarbete vilket bestod i, att jordfasta stenar med en vikt av 300 kg och därutöver, skulle lyftas från jorden och läggas i högar så stora man kunde få dem, detta var och kallades för Länsmannahögar och var den tidens extraknäck. När sedan Länsmannen kom räknades de och besiktigades så de innehöll tillräckligt med stora stenar. Då betalade denne mäktige man ut tolv skilling 25 äre stycket som ersättning.

I ett av husen på Slagtoftagården inrättades vid denna tid en småskola Problemen för föräldrarna i de många torpen norr om var att ha kläder till sina barn för skolgång och det påstås att dessa fick bytas till, att gå i skolan. Detta för klädernas skull. Då dessa inte räckte till barnen på en gång.

Bertil Persson